

AsteInfo

Asumisterveysliitto AsTe ry:n tiedotuslehti 1/2011

Asbestikartoitus ja -purku

**Rakentamismääräykset
kosteusriskin näkökulmasta**

Pahamaineinen lattiasieni

SISÄLTÖ

- 3 **Asumisterveysongelmiin**
on puututtava ripeämmin
- 4 **Asbestikartoitus ja -purku**
ovat ammattilaisen työtä
- 6 **Rakentamismääräykset**
tutkitaan kosteus- ja homeriskin
näkökulmasta
- 8 **Pahamaineinen sopeutuja**
LATTIASIENI
on voitettavissa
- 10 **Neuvonnan tarve**
ei vähene asumisterveysasioissa
- 11 **Teemalomat 2011 Pajulahdessa**
Haku aika käynnissä

- 12 **Vertaistukiryhmä**
Palvelukortti

AstelInfo

ASUMISTERVEYSLIITON
TIEDOTUSLEHTI 1/2011

ISSN 1796-640X (painettu)
ISSN 1796-6418 (verkkolehti)

Kannen kuva: Hannele Rämö

Lehti on luettavissa myös osoitteessa
www.asumisterveysliitto.fi

Valtakunnalliset hometalkoot

VALTAKUNNALLISET hometalkoot vuosina 2010–2014.

Ympäristöministeriö koordinoi home- ja kosteustalkoita. Talkoiden aikana toivotaan, että saadaan olemassa olevan rakennuskannan kuntoon saattaminen alkuun myös asumisterveydellisestä näkökulmasta. Tämä tapahtuu vähentämällä kosteus- ja homevaurioista aiheutuneita terveyshaittoja ja niistä aiheutuneita taloudellisia vahinkoja.

ASUMISTERVEYSLIITTO AsTe ry:n kokemuksen mukaan pitkäkestoisena pulmana on ollut riittävän ammattitaitoisten ja vaativan toiminta-alueen hyvin täyttävien ammattiosajien huutava puute asumisterveyden osaamisalueelta. Uskomme, että tarvitsisimme maahan erityisiä korjausrakennuksen osaamiskeskusiksi. Näitä osaamiskeskusiksi ei voida perustaa ilman valtion mukaantuloa.

ASTE ry:n tutkimusselvitys: Home ja Kosteus, vaikutukset terveyteen, talouteen.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää aikaisempaa monipuolisemmin homeongelmista kärsivien terveydentilaa, sosiaalista elämää ja altistumisen vaikutuksia elämänlaatuun. Huomiota kiinnitettiin myös kodin ulkopuolella tapahtuviin oireiluihin esimerkiksi julkisissa rakennuksissa ja liikennevälineissä.

VASTAAVANLAINEN kyselytutkimus toteutettiin edellisen kerran vuonna 2001 saman tutkijan toimesta Asumisterveysliitto AsTe ry:n asiakasperheille.

Tutkimus oli osana aineistoa, jonka avulla onnistuttiin vaikuttamaan lainsäädäntötyöhön korjausavustuslain uudistamiseksi ja terveyshaitan poistamiseksi.

Hannele Rämö

Toiminnanjohtaja
Asumisterveysliitto AsTe ry
[hannele.ramo@
asumisterveysliitto.fi](mailto:hannele.ramo@asumisterveysliitto.fi)

JULKAISIJA
Asumisterveysliitto AsTe ry
Kaivokatu 5–7, 18100 Heinola
Puh. (03) 877 540
Fax (03) 877 5450
info@asumisterveysliitto.fi

PÄÄTOIMITTAJA
Hannele Rämö
hannele.ramo@asumisterveysliitto.fi

TOIMITUS
Leena Johansson

SIVUNVALMISTUS
Päivi Kaikkonen
K-Systems Contacts Oy, Heinola

Paperi
Cocoon Offset, joka on valmistettu
100 % kierrätyskuidusta.

Paino Ecapaino Oy, Lahti 2011

Raha-automaattiyhdistys tukee
Asumisterveysliiton toimintaa.

Asumisterveysongelmiin on puututtava ripeämmin

AsTe ry:n tutkimus selvitys paljasti, että asumisterveysongelmista kärsivien kokonaisvaltainen auttaminen on edelleen hoitamatta.

Asumisterveysliiton tuorein julkaisu homeen ja kosteuden vaikutuksista terveyteen ja talouteen antaa entistä monipuolisemman kuvan asumisterveysongelmiin joutuneiden arjesta.

AsTe ry selvitti homeongelmista kärsivien elämäntilannetta ja terveyttä ensimmäisen kerran vuonna 2001, mutta uusintakyselyssä tietoja saatiin huomattavasti laajemmin.

Tarkoituksena oli nyt selvittää aikaisempaa monipuolisemmin homeongelmista kärsivien terveydentilaa, sosiaalista elämää ja altistumisen vaikutuksia elämän laatuun. Myös asumisololoja ja asuntojen korjausten onnistumisia kysyttiin.

Professori **Tuula Putuksen** laatima lomakekysely toimitettiin AsTe ry:n asiakasperheille. Terveystiedot saatiin 344 henkilöstä, asumista koskevia tietoja 139 asunnosta.

Astmariski kasvaa hometalossa etenkin lapsilla

Tutkimuksessa tuli esille uusi havainto, jonka mukaan astmariski kasvoi merkittävästi erityisesti hometaloissa asuneilla lapsilla. Kaikkiaan vastaajilla todettiin astmaa neljä kertaa useammin kuin väestöllä keskimäärin.

Myönteinen tulos on se, että lapset tunnustavat toipuvan vakavista oireista aikuisia nopeammin.

Kun tutkimuksessa verrattiin viimeksi kulunutta vuotta tilanteeseen, jolloin asumisterveysongelma oli vaikeimmillaan, havaittiin lasten terveydentilan kohentuneen keskimäärin paremmin kuin aikuisen voinnin.

– Monet infektiosairaudet ja lääkehoidon tarve olisivat kuitenkin todennäköisesti esitettävissä kokonaan ennaltaehkäisyn avulla, toteaa tutkimuksen tekijä, professori Tuula Putus.

Hänen mukaansa tutkimus vahvistaa käsitystä, jonka mukaan asuntojen korjaaminen kannattaa joka suhteessa.

– Terveyden kohentumisella saataisiin aikaan myös huomattavia säästöjä sekä perheille että yhteiskunnalle, jos ongelmiin puututtaisiin ripeästi.

Talousvaikeudet hidastavat korjauksia ja lisäävät oireita

Seurantakysely osoittaa, että hometaloissa asuvien perheiden ongelmia ei ole onnistuttu ratkaisemaan. Kohteita on aiempaa enemmän ja selvitystarpeen ja viranomaisavun välinen epäkohta on edelleen suuri.

Prosessit ovat pitkiä ja seuranta puutteellista. Monissa tapauksissa taloudelliset vaikeudet hidastivat korjauksia.

Vastauksista kävi myös ilmi, että lääkärin tutkimuksiin ja hoitoon pääsy asumisterveysongelmien vuoksi on edelleen vaikeaa, mutta ei mahdotonta.

– Kiinnostavaa on, että korjattujen asuntojen asukkaat pääsivät suhteessa muita enemmän erilaisiin lääketieteellisiin testeihin. Tämä saattaa viitata siihen, että tutkimuksiin pääsee vasta pitkän oireilun ja sinnikkään pyytämisen jälkeen, Putus arvioi.

Osoitetuista vakavista sairastumisista huolimatta kokonaisvaltaista apua ja tukea on edelleen vaikea saada.

– Terveysviranomaiset ovat ylikuormitettuja, osittain välinpitämättömiä ja korjausten jälkiseuranta jää hoitamatta, terveydenhuollossa yhden luukun periaate ei ole toteutunut ja sosiaalisessa tuessa järjestöt ja vertaisryhmät ovat avainasemassa, listaa professori Tuula Putus. □

Piijo Halme-Hoffren

Jos asbestia ei saneerata heti, sen sijaintipaikat on merkittävä aina.

Asbestikartoitus ja -purku ovat ammattilaisen työtä

Sijainti pitää olla tiedossa, vaikka remontti ei olisikaan ajankohtainen.

Asbestia sisältävien tuotteiden tuominen markkinoille ja käyttäminen on ollut EU:n alueella kielletty tammikuusta 2005 lähtien.

Tiukemmat toimenpiteet työntekijöiden suojaamiseksi asbestikuidulle altistumisesta ovat olleet voimassa huhtikuusta 2006 lähtien.

Huolimatta lainsäädännön tiukkenemisestä käytännön vaarat asbestia sisältävien rakenteiden poisto-, purku- ja kunnostustyöissä ovat edelleen olemassa, sillä edullista materiaalia käytettiin aikanaan yleisesti lämpö- ja äänieristeenä sekä palo- ja kosteussuojana.

Asbestia saattaa löytyä talojen rakenteista myös odottamatta tiedonpuutteen tai asbestin puutteelliseksi jääneen poiston takia.

Siksi asbestityötä saavat tehdä vain siihen pätevyyden hankkineet yritykset, joilla on työsuojelupiirin työsuojelutoimiston valtuutus.

– Asbestipurkuyöntekijöiltä vaaditaan pätevyyden näyttö, jossa on takana koulutus eli Ratu-kortti. Uskoisin heillä olevan työnsä paremmin hallinnassa kuin yleisesti home- ja kosteuspurkutyöntekijöillä, arvioi suunnittelija **Helmi Kokotti** Itä-Suomen yliopiston koulutus- ja kehittämisspalveluista.

Omistajalla on velvollisuus selvittää asbestin olemassaolo

Ennen rakenteiden purku- ja korjaustöiden aloittamista kiinteistön omistajan täytyy selvittää asbestin mahdollinen esiintyminen ja sijainti rakennuksessa.

– Tarvittaessa laboratoriossa tehtävä materiaalianalyysi antaa varmuuden mahdollisista pitoisuuksista. Asbestin tunnistaminen silmämääräisesti on vaikeaa ruiskutettuja eristemassoja lukuun ottamatta, joten asbestikartoitus on ammattilaisen työtä, muistutetaan ympäristöministeriön ohjeissa.

Niiden mukaan asbestikartoitus on suositeltavaa myös kiinteistöissä, joissa korjaustoimet eivät välttämättä ole vielä ajankohtaisia.

– Jos asbestia ei saneerata heti, sen sijainnipaikat on merkittävät.

Kiinteistöissä olevasta asbestista on tiedotettava myös asukkaille ja rakennuksen

Helmi Kokotti

käyttäjille sekä annettava heille tarvittavat toimintaohjeet.

Kiinteistön normaalissa käytössä ehjät asbestipitoiset materiaalit eivät aiheuta vaaraa.

Käsittelyssä vapautuu vaarallista hienopölyä

Asbestimateriaaleja käsiteltäessä ilmaan leviää hienopölyä ja ohuita asbestikuituja. Kaikki asbestilajit ovat luokkaan 1 kuuluva karsinogeneeneja.

Hengityksen mukana asbestikuidut kulkeutuvat keuhkoihin ja kerääntyvät sinne. Altistumisen seurauksena voi aiheutua keuhkosyöpää, keuhkopussin tai vatsakalvon syöpää, asbestoosia ja keuhkopussin sairauksia.

Mikroskooppisen pienet kuidut voivat myös varastoitua keuhkoihin ja aiheuttaa sairastumisen vuosia, yleensä useita vuosikymmeniä myöhemmin.

Haitallisimpia asbestin muotoja ovat ruiskutus- ja eristemassat, koska niistä vapautuu asbestikuituja helpommin kuin asbestisementti- ja muovituotteista, joissa kuidut ovat sideaineeseen sitoutuneita.

Purkutöissä työntekijöiden on suojaututtava asbestialtistumiselta tiiviillä, lä-

päisemättömillä haalareilla, pestävillä jalkineilla ja hengityksensuojaimilla.

Koko EU:n alueella ovat voimassa yleiset perusteet asbestityömaan merkitsemisestä tai eristämisestä, purkujätteen säilyttämisestä ja työntekijöiden suojaamisesta. □

Yksityiskohtaiset ohjeet löytyvät Euroopan komission Hyvien toimintatapojen oppaasta, jonka on laatinut Euroopan johtavien työsuojelutarkastajien komitea.

Asbesti

■ Yleisnimityksellä asbesti kutsutaan kuitumaisia silikaattimineraaleja.

■ Yleisimpiä asbestimuotoja ovat krysotiili (valkoinen asbesti), kroki-doliitti (sininen asbesti), amosiitti ja antofylliitti.

■ Rakennusmateriaaleissa asbestia alettiin käyttää 1920-luvulla, ja käyttö oli laajinta 1960–70-luvun vaihteessa. Uudet suomalaiset rakennusmateriaalit eivät enää sisällä asbestia.

■ Asbestia käytettiin muun muassa seuraavissa rakennusmateriaaleissa:

- ruiskutetut eristeet: katot, ilmanvaihtokanavat
- lämmöneristemassat: putket, kattilat, varaajat
- asbestisementtituotteet: seinä- ja kattolevyt, vesi- ja viemäriputket, ilmanvaihtokanavat
- lattiamateriaalit: vinyylasbestilattiat, joustovinyylimatot, magnesiamaalilattiat
- bitumituotteet: liimat, huopakatteet, vedeneristysaineet, bitumi-maalit
- tasoitteet, julkisivumaalit, laattojen kiinnityslaastit ja asbestipahvi

■ Asbestia käytettiin rakennusmateriaaleissa sen hyvien ominaisuuksien takia: asbesti on palamaton sekä hyvä lämmön- ja sähköneriste, ja sillä on hyvät akustiset ominaisuudet. Lisäksi asbesti oli halpaa.

(Lähde: www.ymparisto.fi)

Pirjo Halmes-Hoffren

RAKENTAMISMÄÄRÄYKSET

tutkitaan kosteus- ja homeriskin näkökulmasta

Tavoitteena on löytää kohdat, jotka voivat väärin tulkittuina johtaa kosteudelle riskialttiin rakenteen tekemiseen.

Voimassa olevien rakentamismääräysten sisältö on kosteus- ja mikrobivaurioiden estämisen kannalta periaatteessa hyvä. Olennainen vaatimus on, että rakenteisiin ei kerry kosteutta.

Ongelmia syntyy määräysten taitamattomasta tulkinnasta ja sovelluksista, jotka eivät noudata määräysten olennaisia vaatimuksia.

Näin toteaa diplomi-insinööri, HTT **Kari Immonen**, joka johtaa rakentamismääräysten työryhmää osana valtakunnallisia Kosteus- ja hometalkoita.

Tutkimus alkoi ympäristöministeriön rakentamismääräysten ja -ohjeiden kartoituksella, ja laajenee myös muiden viranomaismääräysten tarkasteluun.

Ensisijaisesti käydään läpi rakentamismääräykset, jotka koskevat valvontaa ja tarkastusta, suunnittelua, kosteutta, lämmönenergistystä sekä vesi- ja viemärlaitteita.

Myös määräysluonnokset, jotka koskevat sisäilmaa ja ilmanvaihtoa sekä energiatehokkuutta, käydään läpi.

– Käytännössä työ etenee niin, että kokeneilta kuntotutkimuksen, valvonnan ja rakentamisen asiantuntijoilta kootaan kommentteja ja arvioita määräyksiin liittyvistä pulmakohdista, eli liitetään mukaan kokemuksen tuomat huomiot, Kari Immonen kuvaa.

Määräykset kaipaavat tiivistämistä

Työryhmän mukaan suurin syy siihen, miksi sinänsä kattavat määräykset eivät toimi käytännössä, on ollut niiden esitystapa.

– Rakentamismääräykset pitää saada kirjoitettua selkeämpään muotoon, jossa itse määräysteksti erotetaan omaksi kokonaisuudekseen alkuun. Ohjeet ja selitykset tulevat sen jälkeen oppaana tai opaskirjana. Näin määräysten painoarvo kasvaa.

Työryhmä, johon Immosen lisäksi kuuluvat LVI-insinööri, HTT **Seppo Karves** ja insinööri AMK **Pertti Heikkinen**, toteaa,

että rakennusallalla toimivat eivät yksinkertaisesti jaksa lukea pitkistä määräysteksteistä, mikä niistä velvoittaa ja mikä on ohje.

– Esimerkki virheellisestä tulkintamahdollisuudesta on ryömintätilan tuuletusta koskeva määräys ja ohje. Ohjeena mainittu tuuletusaukkojen lukuarvo voidaan tulkita määräykseksi, joka ei kuitenkaan sovellu useimpiin käytännön tilanteisiin. Näistä syntyy sitten riitoja oikeusistuimiin, kun tulkintaa on monenlaista, Kari Immonen kuvaa.

Hannele Rämö Aste ry:stä toimii työryhmän asiantuntijana. Häntä kuullaan mm. rakentamismääräysten toimivuudesta ja soveltamisesta käytännössä.

Rakennuksen ylläpitovastuu on omistajalla

Työryhmä haluaa kiinnittää erityistä huomiota korjausrakentamiseen ja omistajan vastuuseen koko rakennuksen elinkaaren ajan.

– Moni kosteus- ja homeongelma vältettäisiin vaatimalla uusille rakennuksille

Jo vanha kansa sen tiesi

”Perusmuuri, kivijalka sekä ulko- ja sisäseinät on niin rakennettava, että rakennus on tulenvaaralta mahdollisimman hyvin turvattu, rakenteeltaan kyllin luja ja kosteudelta ja kylmältä riittävästi suojattu.”

”Rakennus on pidettävä sellaisessa kunnossa, ettei siitä aiheudu terveydellistä haittaa, epäsiisteyttä tai rumen- tamista sekä ettei tulenvarmuutta tai rakennuksen kestävyyttä saateta vaaran- alaiseksi.”

(Rakennussääntö, annettu 29.1.1932, 105 § ja 109 §)

”Hyvä rakennuspaikka on korkeahko kari- tai sorasaareke. Kun tällainen so- ramaaperä läpäisee hyvin veden, saamme rakennuksen alle helposti kuivan kellarin.”

”Notkelmaan rakentaminen ei ole suosi- teltavaa sen vuoksi, että pihamaata ei saada kuivaksi, vaan se tulee syksyisin ja keväisin olemaan yhtenä vesirapakkona. Tällainen kotipiha vaikuttaa hyvin ikävältä ja on sen lisäksi epäterveellinen.”

”Betoni- ja kiviperusta on eristettävä en- nen kuin sille rakennetaan, ettei jalustasta taikka uunin pohjasta pääse kosteus nou- semaan rakennukseen, rakennettakoonpa sitten puusta taikka kivistä.”

”Saunan alushirsikerroksen sisäpuoli kyl- lästetään kuumalla puu- tai kivihiiliterval- la. Alasyrjä peitetään n. 5 sm:n korkeudelle piellä tai varustetaan tervahuopaliuskalla.

”Hyvä rakennus- paikka on korkeahko kari- tai sorasaareke.”

Kun lattian betonipohja on kuivunut, eristetään pinta kivihiilitervapiellä. Monin kerroin asetettu vuoraushuopa tai tervassa kyllästetyt tuohenkappaleetkin eristävät alta tulevan kosteuden.

Betonilattia tehdään vesisiivilään tai viemäriputkeen päin kaltevaksi ja seinää vasten kohotetaan 3–4 sm:n korkuinen jalkalista, mikä samalla, kun se muodos- taa falsin, estää veden pääsemästä seinän ja lattian väliin.”

(Jokamiehen rakennusopas omakoti- ja talkoorakentajille, Werner Söderström Osake- yhtiö, 1950)

Hannele Rämö Aste ry, Juhani Pirinen STM, Kari Immonen ja Seppo Karves neuvottelussa Asumisterveysliiton toimistolla.

kunnolliset käyttö- ja huolto-ohjeet. Säilytys- ja ylläpitovaatimus on ollut raken- nuslaissa 1990-luvulta alkaen, mutta sen henki ei toteudu. Huoltokirjojen ohjeet ovat puutteellisia, koska tilaajat eivät vaadi kunnollisia huoltokirjoja, työryhmä arvioi.

Myös kosteusvaurioremontteihin kuu- luisi lain mukaan asiallinen huoltokirja, jonka avulla rakennuksen kunnossapito

varmistetaan jatkossakin.

– Käytännössä näin ei useinkaan ole, vaikka kosteuskorjaukset ovat aina luvan- varaista toimintaa, jossa tulee noudattaa voimassa olevia määräyksiä. Ei osata ajatel- la tehtyä remonttia pidemmälle, työryh- män vetäjä Kari Immonen sanoo.

Rakennuksen elämäntarkastus myös kosteus- ja homevaurioiden näkökulmasta

on hänen mukaansa erityisen tärkeää siksi, että aika kuluttaa rakennuksissa yleensä eniten niitä osia, jotka vaikuttavat kosteus- vaurioiden syntyyn.

Tutkimusryhmän raportti ja alustavat ehdotukset nykyisten rakentamismääräys- ten muutoksista valmistuvat keväätalven aikana. Koko raportti valmistuu huhti- kuussa. □

Pahamaineinen sopeutuja

LATTIASIENI

on voitettavissa

Pysyvästi viileä, kostea ja seisovailmainen kellarin kyynelehtivän sienien kasvu on suotuisin ympäristö.

Pohjoisen oloissa hankalimman rakennuslahottajan, lattiasienien tieteellinen nimi *Serpula lacrymans* tarkoittaa itiöemän kiemurtelevia poimuja (serpele – kiemurella) sekä sienien kykyä tuottaa korkeassa ilman-kosteudessa pisaroita (*lacrimosus* – kyynelehtivä).

Sientä on kansankielessä kutsuttu myös itkeväksi sieneksi.

Suomen kylmät talvet estävät lattiasienien leviämisen luontoon, mutta rakennusten pysyvästi viileät, kosteat ja seisovailmaiset osat, kuten kellarit ovat sen suosiossa.

Ihanteellinen kasvualusta on rakennuspuu, joka yleensä on lajin keskieuropalaisen luonnonkasvupaikan tavoin havupuuta. Myös sienien menestymisen kannalta tärkeää kalkkia löytyy yleensä kellarien tiilirakenteista.

Rakennusvirheen tai vesivahingon seurauksena lattiasienelle syntyy sopivia, laajoja alueita valloitettavaksi. Sopivissa olosuhteissa elävä sieni käyttää puumateriaalia ravinnonlähteenään, ja seurauksena on lahovaurio.

Rihmasto voi kasvattaa jopa parin metrin levyisen itiöemän

Lattiasieni leviää pintarihmaston avulla. Itse rihmasto ei vie rakenteiden kantavuutta samassa tahdissa kuin se leviää niiden pinnalla.

Rihmasto voi löytyä vaikka muovipinnoilta, sillä sienellä on kyky ylittää ravinnoksi kelpaamattomat pinnat rihmastonsa avulla. Suotuisissa oloissa pintarihmasto kasvaa useita millimetrejä vuorokaudessa.

Rihmasto voi kasvaa vuosikausia ennen kuin se tuottaa sienien suvullisia itiöitä sisältävän osan, itiöemän. Itiöemät kasvavat suuriksi ja saattavat peittää laajoja alueita.

Niillä on valtava itiöiden tuotto-kyky. Esimerkiksi kellarin kulmauksessa heikkokin läpivirtaus saattaa tuoda lattialle selvän ruskean itiökerroksen päivittäin.

Vedenkuljetuskyky tekee lattiasienestä hankalan lahottajan – vauhtiin päästyään se kykenee jatkamaan kasvuaan myös täysin kuivassa puussa siirtämänsä veden turvin.

Korjausten kannalta hankala ominaisuus on rihmaston etsiytyminen kalkkia sisältäviin rakenteisiin. Vauriokohdan läheiset tiilirakenteet voivat siis olla pahoin rihmaston vallassa.

Koko rihmasto ja sen vaurioittama materiaali on poistettava

Lattiasienien ominaisuuksien ja kasvuaatimusten ymmärtäminen on edellytys onnistuneelle korjaamiselle.

Sienien alkulähteen selvittämisen jälkeen vakiintunut korjaustapa on poistaa mahdollisuuksien mukaan kaikki rihmasto ja kaikki sen vaurioittama materiaali. Tärkeintä on katkaista rihmaston kosteudensaanti.

Rihmaston valtaaman materiaalin turvarajan määrittämiseen tarvitaan myös asian-tuntemusta, jotta työ tulee huolella tehtyksi, mutta rakenteiden ”varmuuden vuoksi” purkamisen ylilyönneiltä vältytään.

Rihmasto on poistettava myös muurauksista ja kivipinnoilta, josta se voi levitä uuteen puutavaraan. Suositeltavaa on myös

ryömintätilan maapohjan poisto, jos siinä on rihmasto tai rakennusjätettä.

Lattiasienirihmasto on usein jo valmiina kosteaan tilaan pinotussa purkupuutavarassa. Samoin huonosti korjatusta vauriosta voi kehittyä uusi vaurio hyvin nopeasti.

Joissain tapauksissa rihmasto voidaan tuhdota pelkästään tuulettamalla lisäämällä, mutta yleensä tarvitaan ongelman perussyyn tarkka selvitys ja rakenteiden uusiminen.

Hitaasti syntyvät vauriot hankalia oikeustapauksia

Lattiasienien aiheuttamista ongelmista syntyy myös oikeustapauksia, koska maallikon on vaikea havaita lattiasienivauriota. Lisäksi on hankala todistaa, kenen omistusaikana rihmasto on rakennukseen iskenyt.

Mitä kauemmin omistajanvaihdoksesta on, sitä vaikeampaa on todeta, onko rihmasto tai sen mahdollistava vika ollut rakennuksessa jo kaupantekohetkellä.

Turun yliopiston biologian laitoksen dosentti **Seppo Huhtinen** muistuttaa, että lattiasieni ei kuitenkaan ole pahan maineensa veroinen, eivätkä ”palokunnan harjoituskohteeksi” joutuvat talot ole yleisiä.

– Teoriassa voi ajatella, että kiinteistön arvo laskee heti jo siinä vaiheessa, kun lattiasieni todetaan. Positiivisemmin ajatellen kiinteistön arvo todellisuudessa nousee, sillä lähes aina vaurio on korjattavissa ja kiinteistö pelastettavissa, Huhtinen sanoo. □

Jutun lähteenä on käytetty FT, dosentti Seppo Huhtisen artikkelia Lattiasieni – vaikea muttei mahdoton vastustaja.

Tärkeintä on katkaista rihmaston kosteudensaanti.

Lattiasieni *Serpula lacrymans*

- Pintarihmasto on kasvuvaiheessakin pinnaltaan huopamaisen kuivaa, reunaosistaan usein ohutta, valkoista ja harsomaista.
- Vanhempi ja paksumpi rihmasto on tasaisen likaisenharmaata tai siinä näkyy violetin ja keltaisen sävyjä.
- Kasvu etenee laajoina kaarimaisina muodostelmina.
- Itiömät ovat laakeita, alustaan kiinni painautuneita, mutta kuitenkin helposti irrotettavia, keskustastaan kanelinruskeita ja poimuisia ”räiskäleitä”. Ne saattavat peittää laajoja alueita.
- Nuori itiöemä on aluksi kokonaan valkea, myöhemmin itiölava värjäytyy ruskeaksi kypsyvistä itiöistä. Korkeassa ilmankosteudessa itiöemä tuottaa pisaroita.
- Lattiasienen optimaalinen kasvulämpötila vaihtelee +5 ja +2 asteen välillä ja puun optimaalinen kosteuspitoisuus 20 ja 55 prosentin välillä. Puun liian suuri kosteus haittaa lajin kasvua.
- Lattiasieni kestää pakkasta ja kasvaa myös kylmilleen jätetyissä rakennuksissa.

Pohjakuva: Lattiasienen johtajuuri, joka kuljettaa vettä.
Kuva: Hannele Rämö

NEUVONNAN TARVE ei vähene asumisterveysasioissa

ARA:n ylitarkastaja Marja Kostiainen kaipaa nopeampaa auttamisjärjestelmää ja selkeää kieltä asiantuntijalausuntoihin.

Ylitarkastaja Marja Kostiainen on seurannut näköalapaikalta suomalaista asumista aina 1970-luvulta saakka.

Sanapari ”mahdollinen kosteusvaurio” ei saa hälytyskelloja soimaan läheskään kaikkien asunnonostajaehdokkaiden kohdalla.

Näin sanoo Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n ylitarkastajana pitkään toiminut **Marja Kostiainen**. Helmikuussa eläkkeelle jäänyt Kostiainen kaipaa selväkielisempiä asiantuntijalausuntoja.

– ARA saa paljon käsiteltäväkseen hakemuksia, joissa kuntokartoituksessa on esitetty mahdollisen ongelman olemassaolo, mutta ostajat eivät selvästikään ole ymmärtäneet, mitä ilmaisulla on tarkoitettu, vaan ovat ostaneet kohteen ja ovat nyt korviaan myöten vaikeuksissa.

Tästä syystä kartoituksissa olisi hyvä selkeästi kertoa, mitä ongelmia voi piilä kyseisen lausunnon takana.

– Lisäksi kuntokartoituksesta tulisi käydä ilmi selvällä suomella, että se on tehty vain pintatarkastukseen perustuen, mikäli näin on.

Myöskään melkoisella joukolla myyjä ei ole Kostiaisen havaintojen mukaan lainkaan tietoa omasta vastuustaan myyntitilanteesta.

– Tästä johtuen ostajien yhteydenotot tyrmätään välittömästi eikä minkäänlaiseen vastaantuloon ole valmiutta. Seurauksena on riita, joka joudutaan viemään oikeuteen. Se aiheuttaa sekä huomattavaa viivettä että turhia kustannuksia, ja näiden seurauksena turhia henkisiä paineita ostajille.

Avustusjärjestelmä liian hidas

Marja Kostiaisen mielestä Asumisterveysliitto toimii erinomaisesti ihmisten opastajana ja auttajana neuvontatyössä.

– Nykyinen avustusjärjestelmä on tilanteiden kriittisyys huomioon ottaen useimmiten liian hidas.

Järjestelmä toimii Kostiaisen mielestä kohtuullisesti, jos kyseessä on hakijoiden omistuksessa jo vuosia ollut talo ja ARA:an toimitettu hakemus liitteineen mahdollistaa käsittelyn ilman turhia viiveitä.

– Sen sijaan tapauksissa, joissa kauppa on tehty viimeisen viiden vuoden aikana, ja kyseisiä tapauksia on hakijoista valtaosa, joudutaan odottamaan mahdollista oikeuden päätöstä kustannusten jaosta jopa vuosia.

Tällaisissa tapauksissa kaikki ongelmat kasaantuvat siinä määrin, että esimerkiksi avioerojen määrä hakijaperheissä on melko suuri.

– Tästä syystä pitäisi luoda järjestelmä, joka vastaisi hakijan tarpeisiin heti, ja myöhemmin sitten selvitetäisiin mahdolliset takaisinperinnät, jos sellaisiin on aihetta.

Avustuksen tarkoitus voidaan käsittää väärin

Marja Kostiainen on toiminut asuntohallituksen, entisen asuntorahaston ja sittemmin ARA:n palveluksessa vuodesta 1975 saakka.

Hän sanoo, että avustusjärjestön näkökulmasta katsottuna hakemukset ovat muuttuneet yhä ongelmallisemmiksi, ja erityisesti oikeuden päätöksiä odottavien hakijoiden määrä on lisääntynyt.

Toisaalta käsitys kosteusvaurioavustuksen luonteesta on osittain hämartyntä kentällä.

– Meille tulee hakemuksia, joissa on ostettu vanha huonokuntoinen talo, jonka korjaus ei ole järkevää. Tässä vaiheessa ARA:an tulee hakemus uuden omakotitalon rakentamisesta. Ikävä kyllä kosteusvaurioavustuksen tarkoitus ei ole tässä mielessä auttaa ihmisiä saamaan nykyiset asumiskriteerit täyttävä asunto. □

Tavoitteena ihana irtiotto arjesta

Asumisterveysongelman kohdanneille perheille tarkoitetut teemalomat räätälöidään liikuntakeskus Pajulahdessa koko perheen näkökulmasta.

– Lähtökohtana on yhteinen tekeminen, mutta erityisesti lasten kanssa lajivaihtoehtoja on paljon ja toiveita voidaan toteuttaa tuntien sisälläkin, kertoo Pajulahden liikuntapalvelupäällikkö Nina Tohkanen.

Teemalomiin liittyy aikuisille asiantuntijaluentoja, joten niiden aikana lapset liikkuvat luonnossa ja sisätiloissa monipuolisesti.

Perheet saavat lomajakson alussa tehtävävihkosien, joka sisältää vinkkejä

perheliikuntaan, lepoon ja ravintoon helposti ja arjen näkökulmasta.

– Lapset ovat innokkaita tehtävävihkon käyttäjiä, ja kannustavat vanhempiaan. Ja pelkkä yhdessä oleminen on monelle perheelle toivottu irtiotto vaikeasta arjesta.

Teemalomien ohjelmasuunnittelussa käytetään apuna neljän urheiluopiston yhteistä Meidän perhe -hanketta.

– Tavoitteena on kerätä loman aikana vinkkejä ja eväitä terveelliseen elämäntapaan omassa arjessa. Perheen hyvinvointia edistää ihan tavallinen yhdessä tekeminen, arkiset jutut, vaikkapa luontopolku lasten kanssa.

Teemalomat 2011

Teemalomat 2011 – haku-aika on alkanut. Lomat järjestetään yhteistyössä Lomakotien Liitto ry:n kanssa.

Lomat on tarkoitettu asumisterveysongelman kohdanneille perheille. Vuoden 2011 teemalomat järjestetään Liikuntakeskus Pajulahdessa. Pajulahti on Nastolassa toimiva liikunta- ja vapaa-ajankeidas.

Lomaohjelma koostuu asiantuntijaluennoista sekä koko perheen liikunnallisesta ohjelmasta. Asiantuntijat luennoivat mm. kosteus- ja homevaurioista, lainsäädännön soveltamisesta, terveydestä sekä velka- ja talousasioista. Lomalaiset saavat heiltä konkreettista ja oikeaa tietoa.

Teemalomien haku-aika päättyy 15.4.2011.

Lomahakemuksia saa ASteen toimistolta.

Sähköposti: info@asumisterveysliitto.fi
tai puhelin (03) 877 5410 / Pirjo Halme-Hoffren.

Lisäinformaatiota nettisivuillamme: www.asumisterveysliitto.fi

Ryhmä	Loma-ajankohta	Seurantajakso
Ryhmä 1	12.06.–17.06.2011	14.10.–16.10.2011
Ryhmä 2	03.07.–08.07.2011	28.10.–30.10.2011

VERTAISTUKIRYHMÄT

kokoontuvat Espoossa, Lahdessa, Tampereella, Turussa ja Porissa useita kertoja vuodessa. Vertaistukeen ovat tervetulleita kaikki, joilla on asumisterveysongelmia tai jotka ovat niistä selvinneet.

Kokoontumisajankohdista ilmoitetaan Asteen verkkosivuilla www.asumisterveysliitto.fi.

Tervetuloa!

Onko asumisterveys ongelmasi?

VOIMAA VERTAISTUESTA

LISÄTIETOJA JA ILMOITTAUTUMISET VERTAISTUKIRYHMIIN:

info@asumisterveysliitto.fi tai puh. (03) 877 5410.

Voit ilmoittautua myös alla olevalla lomakkeella.

ASTEINFO-LEHTI • PALVELUKORTTI

☐ Muutosilmoitus / ☐ jäsenhakemus / ☐ ilmoittautuminen	
Lomakkeen voit täyttää myös osoitteessa www.asumisterveysliitto.fi	
Nimi	
Lähiosoite	
Postinumero ja -toimipaikka	
Puhelin	
Sähköposti	
Uusi osoite	
Päiväys ja allekirjoitus	
Ilmoittautuminen ☐ Lahden ☐ Turun ☐ Tampereen ☐ Espoon ☐ Porin vertaistukiryhmään.	
☐ Palaute:	
Asumisterveysliitto AsTe ry, Kaivokatu 5-7, 18100 Heinola • puh. (03) 877 540 • fax (03) 877 5450 Asteen henkilöjäsenmaksu on 20 euroa ja yhteisöjäsenmaksu 100 euroa/vuosi.	